

УДК: 351.551+37.014.552:336.1-027.545

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.68>

СПРОМОЖНІСТЬ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ В ПРОЦЕСІ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНУ: ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Тимчак В.В.,

*професор, кандидат юридичних наук,
професор кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
Ужгородський національний університет
ORCID ID: 0000-0001-9739-1914*

Тимчак М.В.,

*доцент, кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і банківської справи
Ужгородський національний університет
ORCID ID: 0000-0001-9135-3714*

Тимчак В.В., Тимчак М.В. Спроможність фінансового забезпечення освітньої сфери в процесі фінансової децентралізації регіону: економіко-правовий аспект.

У статті розглядається можливість опціонального впровадження підходів фінансово-освітньої децентралізації в Україні. Окреслено стратегічну роль Розпорядження КМУ № 333-р від 01.04.2014 р. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні як концептуального мірила фінансово-освітніх перетворень. Означено правовий статус та юридичні опції освітньої самоврядності на рівні ОТГ відповідно до вітчизняного «нормативного базису децентралізації»: Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» № 157-VIII, Закону України «Про засади державної регіональної політики» № 156-VIII та ін., а також – профільного законодавства (Закону України «Про освіту» № 2145-VIII, Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII тощо).

Пропонується термінологічне розрізнення понять «децентралізація влади» та «фінансова децентралізація регіону». Концептуалізовано проблематику бюджетно-освітнього забезпечення науково-навчальної сфери в Україні крізь призму Бюджетного кодексу України № 2456-VI.

Представлено приклади зарубіжного децентралізаційно-освітнього (управлінського та фінансового) забезпечення та запропоновано імплементаційні способи його аплікації в Україні.

Ідеологічна проблема полягає у тому, що децентралізація влади передбачає, в тому числі, фінансову самостійність регіону (один із принципів децентралізації – передача ресурсів від ОДВ до ОМС), а питання її забезпечення є проблемним для країни, що звикла будувати фінансово-еконо-

мічні відносини за принципом «вертикалі», тобто «згори донизу».

Враховуючи залежний зв'язок освітньої сфери в Україні від супутнього та галузевого законодавства, подібні тенденції, не здійснюючи прямого впливу на обсягово-видаткові механізми науково-навчального забезпечення із Державного бюджету України, створюють прецедент інституційно-юрисдикційної непослідовності.

Питання фінансового забезпечення вищої освіти та безпосередньо – закладів вищої освіти (ЗВО) має декілька проблем, серед яких виділяється «фінансування видатків на утримання ЗВО, а не власне вартості освітнього процесу»; розрахунок бюджетних трансфертів лише в обсягах «освітніх потреб» (без культурно-спортивних та соціально-допоміжних ініціатив розвитково-освітнього самоврядування); неналежне фінансове та матеріально-технічне забезпечення професійно-технічної освіти як субскладової та прегенера-тора вищої освіти в Україні.

Ключові слова: освітня децентралізація, фінансова децентралізація, децентралізація управління, муніципальна освіта, освітні ініціативи.

Tymchak V.V., Tymchak M.V. The ability of financial support of the educational sphere in the process of financial decentralization of the region: economic and legal aspect.

The article considers the possibility of optional implementation of financial and educational decentralization approaches in Ukraine. The strategic role of CMU Order No. 333-r dated April 1, 2014 on the approval of the Concept of Reforming Local Self-Government and Territorial Organization of Power in Ukraine as a conceptual measure of financial and educational transformations is outlined. The legal status and legal options of educational self-

government at the level of OTG are defined in accordance with the national "normative basis of decentralization": the Law of Ukraine "On the Voluntary Association of Territorial Communities" No. 157-VIII, the Law of Ukraine "On the Principles of State Regional Policy" No. 156-VIII, etc., as well as relevant legislation (the Law of Ukraine "On Education" No. 2145-VIII of the Law of Ukraine "On Higher Education" No. 1556-VII, etc.).

A terminological distinction between the concepts of "power decentralization" and "financial decentralization of the region" is proposed. The problem of budgetary and educational provision of scientific and educational facilities is conceptualized spheres in Ukraine through the prism of the Budget Code of Ukraine No. 2456-VI.

Examples of foreign decentralization-educational (management and financial) support are presented and implementation methods of its application in Ukraine are proposed.

The ideological problem is that the decentralization of power presupposes, among other things, the financial independence of the region (one of the principles of decentralization is the transfer of resources from the ODF to the OMS), and the issue of its provision is problematic for a country that is used to building financial and economic relations by the "vertical" principle, i.e. "from top to bottom".

Taking into account the dependent connection of the educational sphere in Ukraine on the accompanying and sectoral legislation, such trends, without having a direct impact on the volume and expenditure mechanisms of scientific and educational support from the State Budget of Ukraine, create a precedent of institutional and jurisdictional inconsistency.

The issue of financial support for higher education and directly – institutions of higher education (HEIs) has several problems, among which "financing of expenses for the maintenance of HEIs, not the actual cost of the educational process" stands out; calculation of budget transfers only in the amount of "educational needs" (without cultural and sports and social assistance initiatives of the development and education self-government); inadequate financial and logistical support of vocational education as a subcomponent and pregenerator of higher education in Ukraine.

Key words: educational decentralization, financial decentralization, management decentralization, municipal education, educational initiatives.

Постановка проблеми. Децентралізація влади в Україні загалом є проєктно-стратегічним завданням, що здійснюється владно-урядовим апаратом в умовах виконання положень Угоди про асоціацію з ЄС від 21.03.2014 р. (ред. від 30.11.2015 р.) та, відповідно, вітчизняного руху

Євроінтеграції. Даний документ не оперує терміном «децентралізація влади», проте муніципальна свобода є наріжним каменем західноєвропейської демократії (як приклад – ст. 446-447 Глави 27 Угоди використовуються терміни «місцева громада», «регіонально-міське співробітництво», а ст. 170 Договору про функціонування ЄС від 2012 р. (Treaty on the Functioning of the EU, 2012) оперує терміном «право регіональних та місцевих громад на отримання вигоди». Україна, як спочатку асоційований член ЄС (2014-2022 р.), а далі – юридично-законний кандидат на членство у ЄС (рішення Ради Європи від 23.06.2022 р.), повинна виконувати т. зв. «децентралізаційні реформи» в усіх сферах – включно із освітньою.

Освітня децентралізація має державно-управлінський та фінансово-економічний виміри. Державно-управлінський аспект визначається т.зв. «супутньо-галузевим законодавством» – Розпорядженням КМУ № 333-р від 01.04.2014 р. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» № 157-VIII, Законом України «Про засади державної регіональної політики» № 156-VIII та ін., а також – галузевими нормативно-правовими актами «освітньої юрисдикції» – Законом України «Про освіту» № 2145-VIII та Законом України «Про вищу освіту» № 1556-VII. В свою чергу, власне економічний та економіко-правовий виміри освітньої децентралізації в Україні встановлюються тими-таки «освітніми законами» (Закон України «Про освіту» та Закон України «Про вищу освіту») та Бюджетним кодексом України № 2456-VI (у контексті бюджетування, цільового фінансового забезпечення, субвенційно-дотаційного та субсидійного фінансування освітньої сфери України). Оскільки фінансово-економічна політика є складовою політики державного управління, пропонуємо розглядати освітньо-муніципальні фінансові перетворення в Україні крізь призму кореляційної єдності означених актів законодавства.

Ступінь дослідження. Науковий інтерес та дискурсний аналіз впровадження фінансово-освітньої децентралізації та освітньої самостійності в Україні в умовах Євроінтеграції набув актуальності від 2014 р. та підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС від 21.03.2014 р. (ред. від 30.11.2015 р.). Серед корисних дослідницьких напрацювань та наукових апропріацій виділимо здобутки М. Олієвської (акцент на фактологічній поєднаності понять «децентралізація освіти» та «децентралізація фінансів»); П. Гамана та Н. Гаман (генерально-юридичний погляд на фінансово-економічне забезпечення ЗВО в умовах децентралізації); Т. Бойко (до питання фінансування муніципальних ЗВО в умовах децентралізаційних перетворень); Л. Бенювської (кореляція держав-

но-управлінської децентралізації та бюджетування освітніх процесів в Україні); І. Засторожнікової та Д. Самофалова (роль ОТГ як фінансового інтегратора загальноосвітніх процесів в Україні); Н. Кульчицької (концептуалізація досвіду зарубіжної фінансово-економічної контекстуації освітніх процесів).

Мета статті – розглянути аспекти фінансово-економічного забезпечення освітнього процесу та закладів освіти в Україні в умовах децентралізаційних перетворень та Євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу. Фінансова децентралізація регіону та становище освітньої сфери в Україні наразі є стратегічно непов'язаними термінами. Як слушно відзначає М. Олієвська [1], принципової проблематики набуває аспект недотримання принципу «розподілу загальнобюджетних ресурсів» та їх незбалансованій витраті в умовах т. зв. «єдиnobюджетності» (уніфікованості бюджетної системи) України. Доцільно зробити висновок, що положення ст. 5 Закону України «Про освіту» № 2145-VIII [2] щодо специфіки державної політики освітньої сфери на засадах її фінансово-інвестиційного забезпечення за таких умов набуває статично-дерегульованого, умовно-реалізаційного виміру.

Власне, питання бюджетування освітньої сфери загалом, та, зокрема, партикулярних освітніх програм освітнього розвитку має спрямовуватися та координуватися в Україні Бюджетним кодексом України № 2456-VI [3]. У дійсності, у абз. 13 ч. 4 ст. 13 Глави 2 Розділу I Бюджетного кодексу України серед т. зв. «бюджетних складових» законодавцем виділено «заклади вищої освіти та наукові установи». В свою чергу, п. 5-1 ч. 4 ст. 30 Розділу II Глави 5 Бюджетного кодексу України до складу бюджетних видатків віднесено освітні програми. Також зазначимо, що п. 7 ч. 1 ст. 87 Розділу IV Глави 14 Бюджетного кодексу України до видатків, що здійснюються безпосередньо з Державного бюджету України, віднесено видаток на освіту, що включає в себе фінансове забезпечення загальної середньої освіти; спеціалізованої (мистецької, спортивної, військової) освіти; професійно-технічної освіти (переважно – державне замовлення); вищої освіти (щодо підготовки фахово-педагогічних кадрів та безпосереднього забезпечення здобувачів освіти за державним замовленням); післядипломної освіти (також – державне замовлення); позашкільної освіти та додаткових освітньо-наукових заходів (перелік невичерпний). Проте існує проблема юридичної кореляції між «сухою нормою закону» та мотивами її практично-прикладного втілення.

Подібну теоретико-практичну проблематику освітнього фінансування в Україні можна розглядати з інституційної та ідеологічної точок зору. Так, вітчизняне інституційне забезпечення освітньої сфери здійснюється першочергово Міністер-

ством освіти і науки України, до т. зв. «фінансової компетенції» якого, відповідно до ст. 64 Закону України «Про освіту» № 2145-VIII [2], належить надання обсягових пропозицій щодо субвенційного та стипендіального забезпечення на середню, професійну та вищу освіту та розподіл останніх. Нижче розглянемо деякі із таких проблем.

По-перше, ознак статичності набуває процес розподілу владних повноважень між органом виконавчої влади у галузі освіти (себто Міністерством освіти і науки України – МОН), обласними державними адміністраціями (ОДА) та районними державними адміністраціями (РДА). Висловлюючись щодо даного питання, О. Коцовська відмітила [4], що прецедент вищенаведеної кореляції створює бюрократичні та корупційні загрози (витрата коштів не за призначенням) та може мати результатом не децентралізовану самостійність муніципальних закладів освіти (ЗВО), а відсутність такої децентралізації та підконтрольність МОН як органу профільно-монопольної науково-навчальної юрисдикції. Шляхом вирішення даної проблеми авторка називає «повне або часткове делегування профільної компетенції від ОДА та РДА до ОМС в умовах децентралізаційно-муніципальних реформ в Україні».

Продовжуючи тематичний дискурс бюрократичних перепон до т. зв. «освітньо-фінансової самостійності» в Україні, Т. Бойко [5] відзначає чинником реформаторського гальмування «звуженість джерел фінансування». Остання не дозволяє здійснити освітні видатки інакше, окрім як з Державного бюджету України та, відповідно, бюджетів місцевого значення. Враховуючи, що децентралізація асоціюється із самостійністю ОТГ, а система освіти –ключовий соціально-розвитковий двигун суспільного руху, нормативи фінансування галузі повинні враховувати ризикові (кризові) економічні екстраполяції під час формування бюджетно-кошторисних річних, кварталних та партикулярно-місцевих розрахунків. На даний момент, однак, системи фінансово-освітнього забезпечення в Україні має «яскраво законодавчу» форму виміру та позбавлені юридико-інституційних ініціатив (наприклад, жодним нормативно-правовим актом галузевої юрисдикції – Закон України «Про освіту» або Законом України «Про вищу освіту» не встановлено кореляційної взаємодії між МОН, ОДА та РДА, яка б дозволила забезпечити фінансову самостійність закладів дошкільної, середньої або вищої освіти на муніципально-управлінському рівні). Крім того, автором відмічено проблему «несинхронізованості» фінансово-економічної складової освітнього забезпечення в Україні та безпосереднього «законодавчого кластеру» децентралізації (як зазначалося на початку нашого дослідження, галузеве «децентралізаційне законодавство» України складається із Розпорядження КМУ № 333-р від

01.04.2014 р., Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» № 157-VIII, Закону України «Про засади державної регіональної політики» № 156-VIII. Розглянемо аспекти гіпотетичного пристосування даних нормативних документів до економіко-правового механізму фінансової децентралізації освіти в Україні.

Відтак, Розпорядження КМУ № 333-р від 01.04.2014 р. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні закладає основи розподілу владних повноважень між ОДВ та ОМС щодо ключових сфер державного урядування, серед яких виокремлено «публічні послуги» [6]. Розглядаючи законодавче визначення освітнього процесу у п. 15 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про освіту» № 2145-VIII [2] презюмуємо, що дана активність покликана концентрувати науково-методичні, педагогічні та особистісно-компетентнісні інтенції генералізації здобувачів фахових знань (отже, її логічно віднести до публічних послуг). Утім, дещо інше визначення освітнього процесу зустрічаємо у ст. 47 Розділу IX Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII [7], де законодавець наголошує на інтелектуально-творчій складовій науково-навчального процесу, а також -- обов'язках здобувача освіти щодо опрацювання масивів дискурсивної інформації, їх примноження та подальшої генералізації.

Враховуючи вищевикладене, виникає питання доцільності віднесення освітнього процесу в Україні до публічної послуги, адже колізія між Законом України «Про освіту» (освіта – процес «передачі інформації» від надавача знань до їх здобувача) та Законом України «Про вищу освіту» (освіта -- процес самостійного засвоєння, опрацювання та подальшого нагромадження науково-начальних наративів здобувачем відповідно до норм Болонського процесу) не надає можливості єдиноначально віднести освітню діяльність саме до послугової, і, відтак, провести паралель із положеннями Розпорядження КМУ № 333-р від 01.04.2014 р. щодо реконтекстуації певного послугового масиву в умовах децентралізації.

Доповнюють дану проблематику невідповідність деяких положень Закону України «Про засади державної регіональної політики» № 156-VIII та теоретичних стандартів фінансово-освітньої децентралізації. Серед іншого, законодавець встановлює даним Законом презумпцію «інфраструктурного (ресурсного) забезпечення ОТГ». Даний термін потребує додаткового розкриття -- однак, виходячи із аналогії закону, ч. 17 п. 4 ст. 9 Закону України «Про критичну інфраструктуру» № 1882-IX [8] відносить освіту (у якості дослідницької діяльності) до об'єктів критичної інфраструктури. Останні, відтак, потребують повноцінного державного забезпечення видатково-трансфертним способом. Проте, як зазначалося раніше, Закон

України «Про освіту» № 2145-XIII у ст. 64 відносить фінансово-субвенційне забезпечення закладів освіти усіх рівнів (дошкільна, середня, вища) безпосередньо до компетенції МОН, а не ОДА/РДА (або, у випадку позитивних реформаций – ОМС), тому має місце певна концентрація виконавчої та частково – економічної влади – саме у руках органу профільно-освітньої регуляції.

Таким чином, відмічаємо утрудненість нормативно-інституційної імплементації аспектів самостійного фінансування освітнього сектору в Україні в умовах Євроінтеграції та децентралізації як субскладника останньої. Дана проблема також розглядалася офіційним веб-порталом «Децентралізація» у 2018 р. та 2020 р. відповідно – тож пропонуємо до ознайомлення деякі корисні юридико-акцептні ініціативи, висловлені в процесі окреслених обговорень.

В умовах виконання умов Угоди про асоціацію з ЄС від 21.03.2014 р. (ред. від 30.11.2015 р.) у 2018 р. експертом Ю. Ганущаком [9] було, по-перше, відзначено «соціальну природу» освітньої діяльності (до питання віднесення останньої до соціальних послуг); по-друге, акцентовано увагу на відсутності у законодавстві України т. зв. «індикаторів якості» -- як освітніх послуг, так і процесу фінансового забезпечення останніх. У дійсності, як зазначає експерт, належний рівень фінансово-освітньої децентралізації в Україні демонструє лише середня освіта : позитивним індикатором виступає «територіальна однорідність», що дозволяє надавати освітні послуги на засадах безперебійності та підтримання відповідного рівня якості, що дозволяє отримувати схвальні відгуки від здобувачів освіти та підвищувати економіко-фінансове забезпечення муніципальних освітніх фондів для шкіл із Державного бюджету України. До позитивних субфакторів належного економічного забезпечення середньої освіти в умовах децентралізації також відноситься «однорідність освітньої інфраструктури», що стимулює конкурентність та, відповідно, розвиток ОТГ із їх освітніми складовими.

Відтак, в умовах усунення означеної інституційно-виконавчої проблематики фінансового забезпечення освіти в Україні першочергового значення, на наше переконання, має набути інтеграція приписів Європейської хартії місцевого самоврядування [10] щодо делегованості, контрольованості та легітимності кошторисного забезпечення сфери освіти та наявності відповідного контрольно-ревізійного (наглядового) механізму щодо їх (коштів) цільового використання. Дана константа – умова проєвропейського місцевого самоврядування та муніципального життєзабезпечення. При цьому, необхідно пам'ятати про кореляцію між якістю освітніх послуг, перевіркою даної якості (спосіб – ЗНО, але це – результат постфактум, а не «робота на випередження») та

обсягом коштів, що підлягає асигнуванню для потреб освітньої галузі України.

Дещо згодом, у 2020 р., офіційним веб-порталом «Децентралізація» було опубліковано інформаційну записку щодо способів впровадження освітньої децентралізації шляхом розподілу галузевих повноважень, законодавчих перепрофілювань та, в тому числі, належного фінансового забезпечення освітньої сфери [11]. Експерти С. Дятленко (сфера – питання організаційного розвитку шкільної освіти) та В. Негода (тодішній Міністр розвитку громад та територій) наголосили на необхідності поступових видозмін у освітньо-децентралізаційному забезпеченні. Серед основних запропонованих концептуальних нововведень доцільно виділити такі: перепрофілювання бюджетно-податкового (Бюджетний кодекс України № 2456-VI, Податковий кодекс України № 2755-VI) та галузевого законодавства (т. зв. «освітні закони» – Закон України «Про освіту» № 2145-VIII та Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII; а також – т. зв. «децентралізаційне законодавство» – Розпорядження КМУ № 333-р від 01.04.2014 р., Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» № 157-VIII, Закон України «Про засади державної регіональної політики» № 156-VIII та ін.); видозміна фінансового забезпечення професійно-технічної освіти (на необхідності якої наголошував Ю. Ганущак, думку якого для порталу «Децентралізація» приведено у статті) тощо. Додатковими позитивними акцентами варто визнати переделегування процесу підвищення кваліфікації педагогічних фахівців виключно обласним бюджетам (та, відповідно, об'єднаним територіальним громадам в рамках децентралізації на рівні процедурного забезпечення), що корелює зі ст. 66 Закону України «Про освіту» № 2145-VIII (тут законодавцем визначено права ОМС у сфері освітнього процесу); передання мистецько-освітніх ініціативних програм культурній галузі та зняття додаткового фінансово-бюджетного дотаційно-видаткового навантаження із «освітніх» статей асигнувань Державного бюджету України (з метою підвищення ефективності цільових надходжень освітньо-розвиткового спрямування).

Висновки. Детальний аналіз аспектів фінансово-освітнього забезпечення в Україні в умовах децентралізаційних та Євроінтеграційних перетворень дозволив зробити наступні умовиводи.

В першу чергу, проблема муніципального забезпечення освіти має як власне економічний, так і юридико-інституційний підтекст генерації. Колізійне галузеве законодавче забезпечення (Закон України «Про освіту» № 2145-VIII, Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII) не дозволяє сформувати чітку дорожню карту фінансово-економічного забезпечення муніципальної освіти усіх рівнів (дошкільна, середня, вища) шляхом імплементації деяких положень Бюджетного кодексу України № 2456-VI (ст. 13, ст. 30, ст. 87 БКУ, що презюмує безперервні освітні видатки та освітнє фінансування) у вітчизняне практично-прикладне юридичне поле із розподілом обсягово-видаткових частин економічної допомоги на засадах державно-муніципальної взаємодії.

По-друге, трактування профільного законодавства України у сфері децентралізації (Розпорядження КМУ № 333-р від 01.04.2014 р., Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» № 157-VIII, Закон України «Про засади державної регіональної політики» № 156-VIII) та співвіднесення даних законодавчих актів із вищенаведеним «освітнім законодавством» (Закон України «Про освіту» № 2145-VIII, Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII) не дозволяють сформулювати чіткого розуміння щодо «послугової» або «непослугової» природи освітніх послуг, що важливо у контексті формулювання подальших видатково-освітніх алгоритмів із Державного бюджету України.

По-третє, наріжним каменем проблематики фінансово-освітньої децентралізації в Україні залишається певна монополія Міністерства освіти і науки України (МОН) на прийняття рішень щодо фінансового забезпечення закладів освіти (дошкільної, середньої, вищої), делегована організації ст. 64 Закону України «Про освіту». Це призводить до колізійно-неоднорідного фінансово-освітнього забезпечення – за таких умов, наприклад, заклади середньої освіти отримують більший обсяг видатково-бюджетного забезпечення, аніж заклади вищої освіти (ЗВО), що демонструє наявність т. зв. «відпускної дерегуляції освітнього ринку».

По-третє, наріжним каменем проблематики фінансово-освітньої децентралізації в Україні залишається певна монополія Міністерства освіти і науки України (МОН) на прийняття рішень щодо фінансового забезпечення закладів освіти (дошкільної, середньої, вищої), делегована організації ст. 64 Закону України «Про освіту». Це призводить до колізійно-неоднорідного фінансово-освітнього забезпечення – за таких умов, наприклад, заклади середньої освіти отримують більший обсяг видатково-бюджетного забезпечення, аніж заклади вищої освіти (ЗВО), що демонструє наявність т. зв. «відпускної дерегуляції освітнього ринку».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Олієвська, М. Розвиток процесів децентралізації в організації механізму фінансування освіти в Україні та зарубіжних країнах. Економічний аналіз, 2018. № 1 (28). с. 148–153.
2. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 р. (ред. від 01.01.2023 р.). Відомості Верховної Ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
3. Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010 р. (ред. від 01.01.2023 р.). Відомості Верховної Ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
4. Коцовська, О. Механізм фінансового забезпечення освіти: правові засади розподілу владних повноважень. Аспекти публічного управління, 2014. № 9-10. с. 72–79.
5. Бойко, Т. Фінансування закладів освіти на міському рівні в умовах децентралізації влади в Україні. Науковий вісник ХДУ, серія: Економічні науки, 2017. № 27 (2). с. 147–151.

6. Розпорядження КМУ № 333-р від 01.04.2014 р. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Відомості Верховної Ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>.
7. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р. (ред. від 01.01.2023 р.). Відомості Верховної Ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
8. Закон України «Про критичну інфраструктуру» № 1882-IX від 16.11.2021 р. (ред. від 05.12.2022 р.). Відомості Верховної Ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text>.
9. Ганущак, Ю. Фінансування освіти і децентралізація : думки експерта. – Офіційний веб-портал «Децентралізація», 30.05.2018 р. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/8911>.
10. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 р. (Офіційний переклад). Відомості Верховної Ради. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text.
11. Децентралізація в освіті: Мінрегіон ініціював консультації щодо розподілу освітніх повноважень. Ключове – усунення дублювань, прогалин і фінансове забезпечення. Офіційний веб-портал «Децентралізація», 14.05.2020 р. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12456>.